

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนไทย

Factors Affecting Household Debt in Thailand

ธิติพงษ์ จันทรไฉยม, พริมา จุติตระกุลชัย, พัฒนชัย โชคมงคลกิจ

รุ่งธิวา ประจําวงศ์*, เอิวิตรา ปัญญาแก้ว และ ธเนศ เตชะเสนา

Thitiphong Chanyam, Parima Chutitrakulchai, Pattanachai Chokmongkonkit,

Rungthiwa Pachamwong*, Awitra Panyakeaw, and Tanes Tachasaen

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

KMITL Business School, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok, 10520

Received: 29 October 2025 | Revised: 19 November 2025 | Accepted : 9 December 2025

*Corresponding author E-mail: 65100251@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการก่อหนี้ครัวเรือนไทย เนื่องจากปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจจึงต้องศึกษาและเร่งดำเนินการแก้ไข โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ของภาครัฐ ในรูปแบบอนุกรมเวลา โดยมีตัวแปรตาม คือ หนี้ครัวเรือนไทย และตัวแปรอิสระ คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต อัตราเงินเฟ้อ หนี้เสียสุทธิ และราคาน้ำมันดีเซล ข้อมูลตัวอย่างเป็นข้อมูลรายไตรมาสอยู่ในช่วง พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2566 รวม 60 ไตรมาส ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต และราคาน้ำมันดีเซล มีระดับความสำคัญต่อหนี้ครัวเรือนไทย ทั้งนี้ ปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อระดับหนี้ครัวเรือนของไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและพัฒนากลยุทธ์ด้านการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนสะสมและป้องกันการก่อหนี้ใหม่ของครัวเรือนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน และกระทรวงพลังงาน เป็นต้น ขณะที่อัตราดอกเบี้ยนโยบาย อัตราเงินเฟ้อ และหนี้เสียสุทธิ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: หนี้ครัวเรือนไทย, ปัจจัยทางเศรษฐกิจ, เสถียรภาพของเศรษฐกิจ, อัตราการว่างงาน, ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ

Abstract

The objective of this study is to examine the Economic Factors affecting Thai Household Debt. As household debt has continued to increase, impacting the stability of the economy, it is therefore necessary to study and urgently implement corrective measures. The analysis is based on the coefficients of independent variables. This research is quantitative in nature, using secondary data collected from government documents. The dependent variable is Thai Household Debt, while the independent variables are the policy interest rate, gross domestic product (GDP), unemployment rate, rate of change in average wages, excise tax revenue, inflation rate, net non-performing loans, and diesel prices. The sample data are quarterly data from 2009 to 2023, totaling 60 quarters. The method used is Multiple Linear Regression Analysis. The results of the study show that the factors that significantly affect Thai Household Debt at the 0.05 statistical significance level are gross domestic product, unemployment rate, diesel price, rate of change in average wages, and excise tax revenue. These variables influence household debt in descending order of importance. The mentioned economic factors are key variables that influence the level of household debt in Thailand, and the findings can be used to formulate policies and develop strategies to address accumulated household debt and prevent new household borrowing. Relevant agencies such as the Ministry of Finance, the Ministry of Labour, and the Ministry of Energy can apply the results of this study in policy planning. Meanwhile, the policy interest rate, inflation rate, and net non-performing loans are not statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Thai Household Debt, Economic Factors, Stability of The Economy, Unemployment Rate, GDP

บทนำ

เศรษฐกิจไทยในไตรมาสแรกของปี 2568 ขยายตัวร้อยละ 3.1 แต่ประมาณการทั้งปีถูกปรับลดลงเหลือเพียงร้อยละ 1.8 จากผลกระทบของความผันผวนทางเศรษฐกิจโลกและนโยบายการเงินของรัฐบาลสหรัฐฯ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) ขณะเดียวกัน ปัญหาหนี้ครัวเรือนยังคงเป็นจุดเปราะบางสำคัญ โดยไตรมาส 2 ปี 2567 มีมูลค่า 16.32 ล้านล้านบาท หรือร้อยละ 89.6 ต่อ GDP (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) แม้ลดลงจากร้อยละ 90.9 ในปีก่อน แต่ยังสูงกว่าระดับก่อนโควิด-19 ที่ร้อยละ 82.7 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) ซึ่งข้อมูลสิ้นปี 2567 ระบุว่ายอดหนี้ครัวเรือนอยู่ที่ 16.42 ล้านล้านบาท หรือร้อยละ 88.4 ต่อ GDP แม้จะปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องแต่คุณภาพหนี้ยังคงน่ากังวล ยังต้องติดตามในระยะต่อไป โดยเฉพาะช่วงที่เศรษฐกิจมีความไม่แน่นอน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568)

พัฒนาการของหนี้ครัวเรือนไทยตลอดทศวรรษที่ผ่านมามีความเกี่ยวข้องกับหลายเหตุการณ์สำคัญ อาทิ อุทกภัยครั้งใหญ่ในปี 2554 ที่ทำให้ประชาชนต้องกู้ยืมเพื่อฟื้นฟูทรัพย์สิน โครงการรถยนต์คันแรกที่แม้ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจแต่สร้างภาระสินเชื่อยานยนต์จำนวนมาก ปัญหาค่าครองชีพสูงและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำที่กระทบรายได้เกษตรกร ตลอดจนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปี 2563 ที่ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวหดหายและครัวเรือนจำนวนมากต้องกู้ยืมเพื่อดำรงชีพ ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนขยายตัวจนแตะระดับสูงสุดในรอบหลายปี แม้ภาวะเศรษฐกิจบางช่วงจะมีสัญญาณฟื้นตัวแต่ปัญหาหนี้ครัวเรือนยังคงดำรงอยู่และทวีความซับซ้อนมากขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

เพื่อบรรเทาผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ออกมาตรการหลายประการ เช่น การสนับสนุนให้สถาบันการเงินปรับโครงสร้างหนี้ให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระ การลดเพดานอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อบางประเภท และการปรับลดอัตราผ่อนชำระขั้นต่ำของบัตรเครดิตเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้ ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และธนาคารออมสิน ได้ดำเนินโครงการ พักชำระหนี้และสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพควบคู่ไปด้วย มาตรการเหล่านี้มีส่วนช่วยลดภาระหนี้ในระยะสั้น และสร้างกลไกการช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบหนักจากวิกฤตเศรษฐกิจและโรคระบาด อย่างไรก็ตาม แม้มาตรการดังกล่าวจะบรรเทาสถานการณ์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ระดับหนี้ครัวเรือนที่สูงต่อเนื่องยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อเศรษฐกิจมหภาค เนื่องจากหนี้ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งหากปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวดำเนินต่อไปโดยไม่มีการแก้ไขอย่างยั่งยืน อาจส่งผลกระทบต่อทั้งการบริโภคที่ลดลง การลงทุน การเติบโตของเศรษฐกิจ และเสถียรภาพทางการเงินในระยะยาว (Lombard et al., 2017)

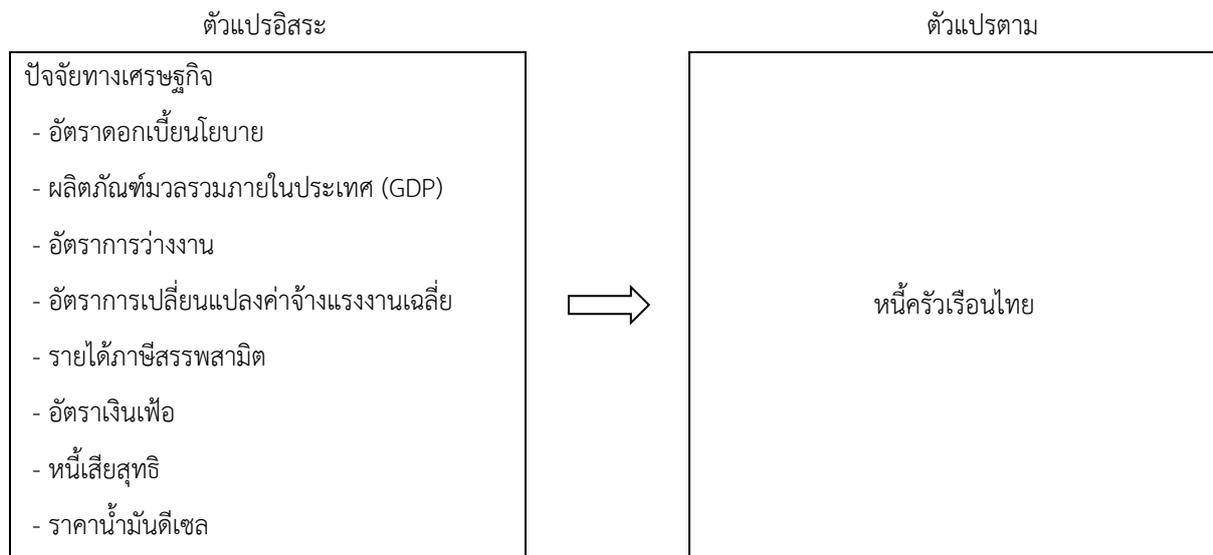
ในระดับเศรษฐกิจมหภาค งานวิจัยของ อภิญา วนเศรษฐ (2565) วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2566) ภัทราวดี พรไทย และคณะ (2567) และ Li et al. (2022) พบว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลกระทบต่อมวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย ภาษีสรรพสามิต หนี้เสียสุทธิ ราคาน้ำมันดีเซล เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือน ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหานี้ครัวเรือนเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ยังช่วยเสริมสร้างแนวทางการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยและ ลดความเสี่ยงต่อการเผชิญกับปัญหาหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการก่อหนี้ครัวเรือนไทย ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลกระทบต่อมวลรวมภายในประเทศ (GDP) อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต อัตราเงินเฟ้อ หนี้เสียสุทธิ และราคาน้ำมันดีเซล

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ที่มา: Li et al. (2022), อภิญา วนเศรษฐ (2565), วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2566)
และ ภัทราวดี พรไทย และคณะ (2567)

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือน

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ความต้องการของมนุษย์ เกิดจากความขาด และเมื่อได้รับการตอบสนองที่เพียงพอลำดับความต้องการขั้นต่อไปจะเพิ่มขึ้น (Maslow, 1943) ส่งผลให้พฤติกรรมของครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้ครัวเรือนติดกับดักการเป็นหนี้ (มรกต วงศ์อรินทร์, 2563)

สมมติฐานรายได้ถาวร (The Permanent Income Hypothesis) ของ Milton Friedman หนี้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการก่อหนี้เพื่อรักษาระดับการบริโภค ครัวเรือนกู้ยืมเงินในช่วงเวลาที่มีรายได้น้อยกว่ารายได้ถาวรที่เคยได้รับและไม่เพียงพอจ่าย และเมื่อระดับรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นถึงระดับที่เพียงพอและมากกว่าค่าใช้จ่าย ครัวเรือนจะสามารถเก็บออมและสะสมความมั่งคั่งเพื่อไว้ใช้ในยามขาดรายได้ไม่สามารถหารายได้ต่อได้ (Friedman, 1957)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย

ทฤษฎีปริมาณเงินกู๋ มีต้นกำเนิดจากแนวคิดของ Knut Wicksell เสนอว่า อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดจากกลไกอุปสงค์และอุปทานของเงินกู๋ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งอุปสงค์เกิดจากการลงทุน การกักเงิน และการใช้เงินเกินรายได้ ส่วนอุปทานเกิดจากการออม การนำเงินสะสมออกมาใช้ การลดการลงทุน และสินเชื่อธนาคาร (Wicksell, 1936)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ

Romer (1994) กล่าวถึง ทฤษฎีการเติบโตจากภายใน ไว้ว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากปัจจัยภายในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงการลงทุนในทุนมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนา (R&D) สามารถช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แม้ในภาวะที่ทรัพยากรมีจำกัด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราการว่างงาน

Akerlof et al. (1986) กล่าวถึง ทฤษฎีการว่างงานจากอัตราค่าจ้างที่เหนียวตัว ไว้ว่า การว่างงานสามารถเกิดขึ้นได้จากค่าจ้างแรงงานไม่สามารถปรับตัวลดลงได้อย่างยืดหยุ่น เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น กฎหมายค่าแรงขั้นต่ำ สัญญาจ้างงาน แม้ว่าตลาดแรงงานจะมีแรงงานส่วนเกินหรือเศรษฐกิจจะอยู่ในภาวะถดถอย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยและค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย

Ricardo (ม.ป.ป., อ้างถึงใน บูชิตา พรหมมานูวัตี เลิศพูนวิโลกุล, 2556) กล่าวถึง ทฤษฎีค่าจ้างพอดำรงชีพ ค่าจ้างแรงงานมีแนวโน้มคงอยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการยังชีพในระดับพื้นฐานเท่านั้น หากค่าจ้างสูงเกินไปจะทำให้จำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นค่าจ้างจะถูกกดลงมา หากค่าจ้างต่ำเกินไปแรงงานจะลดลงจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความอดอยาก หรืออัตราการเกิดที่ลดลงจนทำให้ค่าจ้างปรับตัวกลับสู่ระดับพอดำรงชีพในที่สุด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรายได้ภาษีสรรพสามิต

Smith (1776) ได้เสนอหลักการจัดเก็บภาษี 4 ประการ ได้แก่ 1. หลักแห่งความเป็นธรรม ประชาชนควรเสียภาษีตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน 2. หลักความแน่นอน ภาษีที่ต้องชำระควรมีความชัดเจนทั้งในด้านประเภท อัตรา และจำนวน 3. หลักความสะดวก การจัดเก็บภาษีควรเป็นไปอย่างสะดวกทั้งในด้านเวลา สถานที่ และวิธีการ 4. หลักประสิทธิภาพ การเก็บภาษีควรมีต้นทุนการจัดเก็บที่ต่ำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และรัฐควรได้รับรายได้จากภาษีสูงสุดตามความเหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อ

Friedman & Schwartz (1963) กล่าวถึง ทฤษฎีปริมาณเงิน ไว้ว่า หากปริมาณเงินของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการที่ธนาคารกลางเพิ่มปริมาณธนบัตรหมุนเวียน หรือธนาคารพาณิชย์แข่งขันกันปล่อยสินเชื่อให้ภาคเอกชนจะทำให้การใช้จ่ายรวมหรืออุปสงค์รวมเพิ่มมากขึ้น โดยที่ฝ่ายการผลิตไม่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าและบริการได้ จึงเกิดภาวะเงินเฟ้อระดับราคาสินค้าจึงสูงขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้เสียสุทธิ

Minsky (1982) กล่าวถึง ทฤษฎีวิวัจจักรสินเชื่อ ไว้ว่า ระบบการเงินมีการขยายตัวและหดตัวอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนวัจจักรธุรกิจ ช่วงขาขึ้นในระยะแรกสถาบันการเงินมีความเต็มใจที่จะปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ผู้กู้มั่นใจรายได้ในอนาคตและสามารถชำระหนี้ได้อย่างสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นที่สูงเกินไปจะนำไปสู่การปล่อยสินเชื่อที่หละหลวม จุดเปลี่ยนและช่วงขาลง เมื่อวัจจักรสินเชื่อถึงจุดอิมพัลส์มูลค่าของหลักประกันที่เคยใช้ในการค้ำประกันหนี้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ การผิตนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วและกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับราคาน้ำมันดีเซล

Schultze (1959, as cited in Takami, 2015) กล่าวถึง ภาวะเงินเฟ้อจากต้นทุน (Cost-push inflation) และเสนอทฤษฎี demand-shift inflation ซึ่งเป็นแนวคิดสมัยใหม่ของ cost-push inflation เกิดขึ้นเมื่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น ค่าแรง ราคาพลังงาน จะส่งผลให้อุปทานรวมของสินค้าและบริการลดลง หากอุปสงค์รวมยังคงเท่าเดิมราคาสินค้าและบริการจะปรับตัวสูงขึ้นเพื่อสะท้อนต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

Keynes (1939, as cited in Samuelson & Solow, 1960) กล่าวถึง ภาวะเงินเฟ้อจากอุปสงค์ (Demand-pull inflation) เกิดขึ้นเมื่อความต้องการซื้อสินค้าและบริการมีมากกว่าปริมาณที่สามารถผลิตหรือจัดหาได้ ย่อมส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากภาวะไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานส่งผลต่อราคาสินค้าและบริการอื่น ๆ ให้ปรับตัวสูงขึ้นตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัตราดอกเบี้ยนโยบาย: จากผลการศึกษาของ Jumpanoi & Wanasilp (2022) พบว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบายส่งผลในเชิงบวกต่อหนี้ครัวเรือนไทย สอดคล้องกับ ภัทรราตี พรไทย และคณะ (2567) ที่พบว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายมีความสัมพันธ์

ในระยะยาวกับหนี้ครัวเรือน ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Nomatye & Phiri (2018) พบว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบายมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อหนี้ครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP): จากผลการศึกษาของวิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2566) พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อระดับหนี้สินครัวเรือนในทิศทางบวก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาระพี พองประไพ (2557), กรณษา สายทอง และคณะ (2563) และ Nomatye & Phiri (2018)

อัตราการว่างงาน: จากผลการศึกษาของสุตารัตน์ มะปะโม (2562), Osmanović & Alvi (2024) และ Aziz et al. (2024) อัตราการว่างงานส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนไทยในทางบวก เมื่ออัตราการว่างงานสูงครัวเรือนมักกู้ยืมเงินจากการที่รายได้ลดลง ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Abd Samad et al. (2020) และ Dumitrescu et al. (2022) ที่พบว่าอัตราการว่างงานส่งผลเชิงลบต่อหนี้ครัวเรือน

อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย: จากผลการศึกษาภารวี มณีจักร และคณะ (2564) พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยมีความสัมพันธ์เชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับหนี้ครัวเรือน เมื่อค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยสูงขึ้นครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้มากขึ้น ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนาระพี พองประไพ (2557)

รายได้ภาษีสรรพสามิต: จากผลการศึกษาของวิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2566) พบว่า รายได้ภาษีสรรพสามิตมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับหนี้สินครัวเรือนไทย ครัวเรือนที่ถูกเก็บภาษีเงินได้และภาษีสรรพสามิตที่สูงขึ้นทำให้รายได้ลดลงส่งผลถึงความสามารถในการชำระหนี้ลดลงครัวเรือนไม่สามารถก่อหนี้เพิ่มได้

อัตราเงินเฟ้อ: จากผลการศึกษาของ Abd Samad et al. (2020) อัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อหนี้ครัวเรือน โดยอัตราเงินเฟ้อต่ำจะทำให้ต้นทุนการกู้ยืมลดลงและส่งเสริมการเพิ่มหนี้มากขึ้น สอดคล้องกับ Dumitrescu et al. (2022) พบว่า อัตราเงินเฟ้อมีผลเชิงลบต่อหนี้ครัวเรือนเฉพาะในช่วงเวลาที่หนี้ครัวเรือนมีระดับสูง ถ้าหนี้ยังน้อยผลของเงินเฟ้อจะไม่ชัดเจน ซึ่งขัดแย้งกับ ภัทราวดี พรไทย และคณะ (2567) ที่พบว่าอัตราเงินเฟ้อไม่มีความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวกับหนี้ครัวเรือน

หนี้เสียสุทธิ: จากผลการศึกษาของอภิญา วนเศรษฐ (2565) พบว่าหนี้ครัวเรือนและหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยเฉพาะเมื่อหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูง

ราคาน้ำมันดีเซล: จากผลการศึกษาของ Razmi et al. (2022) และ Mehra & Petersen (2005) พบว่าราคาน้ำมันสูงขึ้นมักทำให้ครัวเรือนก่อหนี้เพิ่มเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น และรักษาระดับการบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li et al. (2022) พบว่าราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นผลกระทบเชิงลบในทางอ้อมต่อระดับหนี้ครัวเรือนผ่านความเปลี่ยนแปลงการเติบโตทางเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเอกสารของหน่วยงานส่วนต่าง ๆ ของภาครัฐ ได้แก่ หนี้ครัวเรือนไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) และอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) อัตราการว่างงาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2568) รายได้ภาษีสรรพสามิต (กรมสรรพสามิต, 2568) อัตราเงินเฟ้อ (สำนักงานนโยบายและกลยุทธการค้า, 2568) หนี้เสียสุทธิ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568) และราคาน้ำมัน

ดีเซล (กระทรวงพลังงาน, 2568) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลแบบทิวติง และอยู่ในลักษณะข้อมูลแบบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2566

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยที่ศึกษาในงานวิจัยปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนไทย

ไตรมาส/ปี	หนี้ครัวเรือนไทย (ล้านบาท) (Y)	อัตรา ดอกเบี้ย นโยบาย (ร้อยละ) (X ₁)	GDP (พันล้านบาท) (X ₂)	อัตรา การ ว่างงาน (ร้อยละ) (X ₃)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง ค่าจ้าง แรงงาน เฉลี่ย (YoY) (ร้อยละ) (X ₄)	รายได้ภาษี สรรพสามิต (ล้านบาท) (X ₅)	อัตรา เงิน เพื่อ (ร้อยละ) (X ₆)	หนี้เสียสุทธิ (ล้านบาท) (X ₇)	ราคา น้ำมัน ดีเซล (บาท/ ลิตร) (X ₈)
Q1/2552	4,419,636.000	1.670	2,359,124.000	2.100	-6.821	23,634.020	- 0.236	85,651.863	22.690
Q2/2552	4,551,292.000	1.250	2,342,870.000	1.700	-1.736	26,708.970	- 3.928	52,992.477	27.390
...
Q3/2566	12,642,353.000	2.250	4,440,975.000	1.000	0.434	43,236.080	0.300	68,473.772	25.660
Q4/2566	12,565,022.000	2.500	4,630,465.000	0.800	0.222	39,051.550	- 0.834	63,102.797	25.040

ที่มา: หนี้ครัวเรือนไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) และอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) อัตราการว่างงาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2568) รายได้ภาษีสรรพสามิต (กรมสรรพสามิต, 2568) อัตราเงินเพื่อ (สำนักงานนโยบายและกลยุทธการค้า, 2568) หนี้เสียสุทธิ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568) และราคาน้ำมันดีเซล (กระทรวงพลังงาน, 2568)

ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มข้อมูลประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ หนี้ครัวเรือนไทย ตัวแปรอิสระ คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต อัตราเงินเพื่อ หนี้เสียสุทธิ และราคาน้ำมันดีเซล ศึกษาข้อมูลในรูปแบบทิวติง โดยมีลักษณะข้อมูลเป็นรายไตรมาส (อนุกรมเวลา) ทำการศึกษาข้อมูลระหว่าง พ.ศ. 2552 - 2556 (60 ไตรมาส) เป็นการกำหนดขนาดตัวอย่าง ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์สำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจไทย และข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของตัวแปรในช่วงเวลาดังกล่าว

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และขนาดตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับหนี้ครัวเรือนไทยกับ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราการ

ว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต อัตราเงินเฟ้อ หนี้เสียสุทธิ และราคาน้ำมัน ใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time-Series) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สมการความสัมพันธ์

การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ เพื่อหาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยโดยเขียนความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการ Log-Linear Form ได้ดังนี้

$$Y_t = B_0 + B_1X_{1t} + B_2X_{2t} + \dots + B_pX_{pt} + E_t \quad (1)$$

เมื่อ t คือเวลา $t = 0, 2, \dots, n-1$

โดยที่ B_0 เป็นค่าคงที่ในตัวแบบ (ค่าของ Y ณ จุดเวลาเริ่มต้น ($t=0$))

B_i เป็นความชันหรืออัตราการเปลี่ยนแปลงของ Y เมื่อ X_i เปลี่ยนแปลงไปหนึ่งเมื่อตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ คงที่

E_t เป็นความคาดเคลื่อนสุ่ม มีข้อสมมติว่าความคาดเคลื่อนสุ่มมาจากประชากรปกติมีค่าเฉลี่ยเป็น 0 และความแปรปรวนคงที่และความคาดเคลื่อนสุ่มสองค่าใด ๆ ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันและสามารถเขียนในรูปแบบสมการทำนายผล (สมการพยากรณ์) ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = B_0 + B_1X_1 + B_2X_2 + B_3X_3 + B_4X_4 + B_5X_5 + B_6X_6 + B_7X_7 + B_8X_8 \quad (2)$$

โดยที่	\hat{Y}	คือ หนี้ครัวเรือนไทย
	B_0	คือ ค่าคงที่ (Constant) ของสมการถดถอย
	$B_{1,2,\dots,k}$	คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) ของตัวแปรอิสระ X_i แต่ละตัว
	X_1	คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย
	X_2	คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
	X_3	คือ อัตราการว่างงาน
	X_4	คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย
	X_5	คือ รายได้ภาษีสรรพสามิต
	X_6	คือ อัตราเงินเฟ้อ
	X_7	คือ หนี้เสียสุทธิ
	X_8	คือ ราคาน้ำมันดีเซล

ขั้นตอนการวิเคราะห์

1. ตรวจสอบ Multicollinearity ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง ทำให้เกิดความคาดเคลื่อนในการทดสอบสมมติฐาน กล่าวคือ ตัวแปรอิสระจะต้องเป็นอิสระต่อกัน โดยตรวจสอบจากค่า Tolerance และค่า VIF หากมีค่ามากกว่า 0.20 และน้อยกว่า 5 ตามลำดับ แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (กัลยา วาณิชบัญชา, 2550)

2. ตรวจสอบ Serial Correlation ซึ่งเป็นปัญหาจากตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์ระหว่างกัน นำไปสู่การปฏิเสธสมมติฐานวิจัยว่าตัวแปรอิสระนั้นไม่มีผลต่อตัวแปรตาม จะต้องใช้สถิติ Durbin-Watson (DW) เพื่อตรวจสอบ โดย DW ควรอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

3. ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติ F-test จากตาราง ANOVA ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวหรือไม่ที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อตัวแปรตาม ดูค่า Adjusted R² เพื่อวัดกลุ่มตัวแปรอิสระว่าสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีเพียงใด ใช้ P-value ตรวจสอบนัยสำคัญทางสถิติ หากค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

สมมติฐานงานวิจัย

H₀ คือ ตัวแปรอิสระได้แก่ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต อัตราเงินเฟ้อ หนี้เสียสุทธิ และราคาน้ำมันดีเซล ไม่มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทย

H₁ คือ ตัวแปรอิสระดังกล่าวมีอย่างน้อย 1 ตัวแปร ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย รายได้ภาษีสรรพสามิต อัตราเงินเฟ้อ หนี้เสียสุทธิ และราคาน้ำมันดีเซล มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลตัวแปร

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสถิติเชิงพรรณนาระหว่าง พ.ศ. 2552-2566

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (ไตรมาส)
หนี้ครัวเรือนไทย (ล้านบาท)	9,480,694.430	4,419,636	13,099,847	2,635,691.605	60
อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (ร้อยละ)	1.667	0.500	3.420	0.760	60
GDP (พันล้านบาท)	3,575,177.500	2,342,870	4,630,465	629,071.517	60
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.098	0.500	2.300	0.414	60
อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย (ร้อยละ)	3.782	-6.821	17.500	4.433	60
อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	1.521	-3.921	7.655	2.111	60
หนี้เสียสุทธิ (ล้านบาท)	54,672.484	36,604.080	85,651.863	10,297.333	60
ราคาน้ำมันดีเซล (บาท/ลิตร)	21.144	9.200	35.480	6.067	60
รายได้ภาษีสรรพสามิต (ล้านบาท)	39,229.789	19,424.700	57,158.210	8,312.511	60

ที่มา: หนี้ครัวเรือนไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) และอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568) ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) อัตราการว่างงาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2568) รายได้ภาษีสรรพสามิต (กรมสรรพสามิต, 2568) อัตราเงินเฟ้อ (สำนักงานนโยบายและกลยุทธ์การค่า, 2568) หนี้เสียสุทธิ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568) และราคาน้ำมันดีเซล (กระทรวงพลังงาน, 2568)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงความผันผวนของตัวแปรแต่ละรายการ พิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย โดยพบว่า หนี้ครัวเรือนไทย ซึ่งเป็นตัวแปรตาม มีความผันผวนมากที่สุด (S.D = 2,635,691.605) รองลงมาคือ GDP (S.D = 629,071.517) และหนี้เสียสุทธิ (S.D = 10,297.333) ในขณะที่ อัตราการว่างงาน มีความผันผวนต่ำที่สุด (S.D = 0.414) แสดงถึงเสถียรภาพของข้อมูลค่อนข้างสูง

ตารางที่ 3 Coefficients ตรวจสอบค่า VIF ว่ามีโอกาสเกิดปัญหา Multicollinearity หรือไม่

ตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทย	Tolerance	VIF
อัตราดอกเบี้ยนโยบาย	0.296	3.374
GDP	0.394	2.539
อัตราการว่างงาน	0.349	2.869
อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย	0.476	2.102
อัตราเงินเฟ้อ	0.372	2.687
หนี้เสียสุทธิ	0.759	1.318
ราคาน้ำมันดีเซล	0.298	3.357
รายได้ภาษีสรรพสามิต	0.349	2.864

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวแปร มีค่า Tolerance มากกว่า 0.2 และค่า VIF น้อยกว่า 5 แสดงตัวแปรอิสระทุกตัวแปรไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 4 Model Summary ตรวจสอบค่า Durbin-Watson test

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
0.983 ^a	0.966	0.960	525,773.291	1.521

Predictors: (Constant), อัตราดอกเบี้ยนโยบาย, GDP, อัตราการว่างงาน, อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย, อัตราเงินเฟ้อ, หนี้เสียสุทธิ, ราคาน้ำมันดีเซล, รายได้ภาษีสรรพสามิต

การตรวจสอบข้อความสัมพันธ์ของการใช้ตัวแบบการถอยเชิงเส้นตรง พบว่า

1. จาก Scatter Plot ระหว่าง หนี้ครัวเรือนไทยกับค่ามาตรฐานของส่วนเหลือ ชุดข้อมูลมีแนวโน้มค่อนข้างเป็นเส้นตรงมากกว่าเส้นโค้ง (กมลรัตน์ ฉิมพาลี, 2554)
2. Std. Residual (ค่ามาตรฐานของส่วนเหลือ) พบว่า ค่ามาตรฐานของส่วนเหลือที่มีค่าต่ำสุดคือ -1.768 และสูงสุดคือ 2.796 อยู่ในช่วง (-3, +3) ไม่พบความผิดปกติเกี่ยวกับ Outliers (UCLA, n.d.)
3. หากค่า VIF ไม่เกิน 10 อนุมูลได้ว่า ปัญหา Multicollinearity ไม่รุนแรง สำหรับกรณีนี้ปัญหา Multicollinearity ไม่รุนแรง เนื่องจาก ค่า VIF ของทุกตัวแปรน้อยกว่า 10 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)
4. ความคลาดเคลื่อนสุ่มเป็นอิสระกัน (ค่า DW = 1.521 อยู่ในช่วง 1.5-2.5) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

5. จาก Scatter Plot ระหว่าง ค่ามาตรฐานของส่วนเหลือกับค่ามาตรฐานของค่าพยากรณ์ ชุดข้อมูลมีแนวโน้มกระจายออกจากเส้นแกนอนค่า 0 ค่อนข้างคงที่ สะท้อนว่า ความแปรปรวนหรือความผันผวนของความคลาดเคลื่อนสุ่ม (ส่วนเหลือ) คงที่ (UCLA, n.d.)

6. Histogram ของค่ามาตรฐานของส่วนเหลือ มีลักษณะการกระจายห่างจากการแจกแจงปกติไม่มากนัก และจากกราฟ Normal P-P Plot พบว่ามีลักษณะการกระจายของข้อมูลรอบเส้นทแยง ในลักษณะไม่ห่างจากเส้นทแยง ยังไม่ชัดเจนพอที่จะ กล่าวว่าการกระจายของความคลาดเคลื่อนสุ่มไม่ได้มาจากประชากรปกติ (UCLA, n.d.)

จากผลการตรวจสอบทั้ง 6 ข้อพบว่า ตัวแบบที่สร้างได้ หนี้ครัวเรือนไทย = $b_0 + b_1$ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย + b_2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) + b_3 อัตราการว่างงาน + b_4 อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย + b_5 ภาษีสรรพสามิต + b_6 อัตราเงินเฟ้อ + b_7 หนี้เสียสุทธิ + b_8 ราคาน้ำมันดีเซล + ความคลาดเคลื่อนสุ่ม มีความน่าเชื่อถือสูง ในการนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized B	SE	Standardized Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF	ทดสอบสมมติฐาน
(Constant)	-3,965,412.745	1,061,865.665		-3.734	< 0.001			
อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (ร้อยละ)	-174,566.951	165,459.182	-0.050	-1.055	0.296	0.296	3.374	ยอมรับ
GDP (พันล้านบาท)	4.201	0.173	1.003	24.231	< 0.001*	0.394	2.539	ปฏิเสธ
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	928,424.632	280,086.050	0.146	3.315	0.002*	0.349	2.869	ปฏิเสธ
อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย (ร้อยละ)	85,665.625	22,387.349	0.144	3.827	< 0.001*	0.476	2.102	ปฏิเสธ
อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	15,534.276	531,253.264	0.012	0.292	0.771	0.372	2.687	ยอมรับ
หนี้เสียสุทธิ (ล้านบาท)	5.566	7.632	0.022	0.729	0.469	0.759	1.318	ยอมรับ
ราคาน้ำมันดีเซล (ร้อยละ)	-62,853.809	20,674.643	-.145	-3.040	0.004*	0.298	3.357	ปฏิเสธ
รายได้ภาษีสรรพสามิต (ล้านบาท)	-41.409	13.936	-.131	-2.971	0.005*	0.349	2.864	ปฏิเสธ

B(Constant) = -3,965,412.745 R² = 0.966 SEE = 525,773.291 F(8,51) = 178.959 P-Value (F Test) < 0.001* Durbin-Watson = 1.521* หมายถึง ตัวอย่างยืนยันได้ว่า สมมติฐานงานวิจัยเป็นจริง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ของตัวแปรแต่ละตัว ที่แสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของ ตัวแปรตาม Y เมื่อตัวแปรอิสระ X_i เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วยในทิศทางเดียวกันหรือตรงกันข้าม โดยมีตัวแปรอิสระอื่นคงที่ ผลการวิเคราะห์พบว่า หากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท จะทำให้หนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้น

เฉลี่ย 4.201 ล้านบาท หากอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้หนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 928,424.63 ล้านบาท หากอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้หนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 85,665.625 ล้านบาท หากราคาน้ำมันดีเซลเพิ่มขึ้น 1 บาทต่อลิตร จะทำให้หนี้ครัวเรือนไทยลดลงเฉลี่ย 62,853.80 ล้านบาท และหากรายได้ภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้หนี้ครัวเรือนไทยลดลงเฉลี่ย 41.409 ล้านบาท

โดยสามารถยืนยันได้ว่า ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงาน เฉลี่ย ราคาน้ำมันดีเซล และรายได้ภาษีสรรพสามิต มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทย จากค่า sig. = < 0.001, 0.002, <0.001, 0.004 และ 0.005 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และจากการพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อน Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.521 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่เกิดปัญหา Autocorrelation (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2550) ซึ่งตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงพหุคูณที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

$$\hat{Y} = B_0 + B_1X_1 + B_2X_2 + B_3X_3 + B_4X_4 + B_5X_5 + B_6X_6 + B_7X_7 + B_8X_8 \quad (3)$$

หนี้ครัวเรือนไทย = -3,965,412.745 + 4.201ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) + 928,424.632อัตราการว่างงาน + 85,665.625อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย - 62,853.809ราคาน้ำมันดีเซล - 41.409ภาษีสรรพสามิต + ความคลาดเคลื่อนสุ่ม

ตัวแปรอิสระทั้ง 5 อธิบายความผันแปรของหนี้ครัวเรือนได้จากค่า R Squared ร้อยละ 96.6 โดยตัวแปรที่มีความสำคัญกับหนี้ครัวเรือนไทยเรียงลำดับจากมากไปน้อยทั้งสิ้น 5 ตัวแปร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน ราคาน้ำมันดีเซล อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย และรายได้ภาษีสรรพสามิต

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญต่อหนี้ครัวเรือนไทย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราการว่างงาน อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย ราคาน้ำมันดีเซล และรายได้ภาษีสรรพสามิต ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยนโยบาย อัตราเงินเฟ้อ และหนี้เสียสุทธิ ไม่มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทย

อัตราดอกเบี้ยนโยบาย ไม่มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญ การก่อหนี้ของครัวเรือนไม่ได้ตอบสนองโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงิน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นหนี้ระยะยาว เช่น สินเชื่อที่อยู่อาศัยและยานยนต์ที่ยังคงต้องชำระแม้ดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการส่งผ่านอัตราดอกเบี้ยนโยบายสู่อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อจริงยังมีข้อจำกัดและใช้เวลาจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิญา วนเศรษฐ (2565) ที่ชี้ว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของหนี้ครัวเรือนไทย แตกต่างจากผลการศึกษาของ Jumpanoi & Wanasilp (2022) พบว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบายส่งผลในเชิงบวกต่อหนี้ครัวเรือนไทย ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Nomatye & Phiri (2018) พบว่า อัตราดอกเบี้ยนโยบายมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อหนี้ครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญ การเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ครัวเรือนมั่นใจในการกู้ยืมมากขึ้น ขณะที่สถาบันการเงินก็พร้อมปล่อยสินเชื่อจากการประเมินความเสี่ยงที่ลดลง ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นทั้งเพื่อการบริโภค การลงทุน และการยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนาถระพี พองประไพ (2557), วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2566), กรณษา สายทอง และคณะ (2563) และ Nomatye & Phiri (2018) ที่ชี้ว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อหนี้ครัวเรือนในเชิงบวก

อัตราการว่างงาน มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อการว่างงานลดลง ครัวเรือนมีรายได้และความสามารถในการชำระหนี้มากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการกู้ยืมลดลงและหนี้ครัวเรือนปรับตัวลดลง ในทางกลับกัน หากอัตราการว่างงานสูง ครัวเรือนต้องพึ่งพาการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายจำเป็น ทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของ สุภารัตน์ มะปะโม (2562), ภัทราวดี พรไทย และคณะ (2567), Aziz et al. (2024) และ Osmanovic & Alvi (2024) ที่พบว่าปัจจัยด้านอัตราการว่างงานส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนไทยในเชิงบวก

อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปในทางบวก เนื่องจากค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยที่สูงขึ้นทำให้ครัวเรือนเกิดความมั่นใจในรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น และทำให้มีโอกาสที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้นเนื่องจากเครดิตในการกู้ยืมที่สูงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาระพี พองประไพ (2557) และภาวิ มณีจักร และคณะ (2564) ที่ตัวแปรอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหนี้สินครัวเรือนไทย

อัตราเงินเฟ้อ ไม่มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญ ครัวเรือนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า โดยไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเพิ่ม ขณะที่สถาบันการเงินพิจารณารายได้และความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าเงินเฟ้อเพียงด้านเดียว สอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณรัตน์ อ้อยงาม และ นงนภัส แก้วพลอย (2563) และภัทราวดี พรไทย และคณะ (2567) ที่พบว่าอัตราเงินเฟ้อไม่ใช่ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อหนี้ครัวเรือนในช่วงเวลาที่ศึกษา ด้วยอาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่นเข้ามาชดเชยผลกระทบแตกต่างจากการศึกษาของ Abd Samad et al. (2020) ที่พบว่าเงินเฟ้อมีผลต่อหนี้ครัวเรือนในเชิงลบ สะท้อนว่าบริบทเศรษฐกิจของแต่ละประเทศทำให้บทบาทของเงินเฟ้อแตกต่างกัน

หนี้เสียสุทธิ ไม่มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าหนี้เสียสุทธิเป็นตัวชี้วัดคุณภาพสินเชื่อบริษัทมากกว่าที่จะสะท้อนพฤติกรรมการก่อหนี้ของครัวเรือนโดยตรง ครัวเรือนมักตัดสินใจสร้างหนี้ใหม่จากปัจจัยอื่น เช่น รายได้ ราคาสินค้าอุปโภคบริโภค และความจำเป็นในชีวิตประจำวันมากกว่าการคำนึงถึงอัตราหนี้เสียในระบบที่บริหารจัดการโดยสถาบันการเงิน ขณะที่สถาบันการเงินมีมาตรการคัดกรองและปรับโครงสร้างหนี้เพื่อลดผลกระทบของหนี้เสียต่อการปล่อยกู้ใหม่ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหนี้เสียสุทธิและหนี้ครัวเรือนไม่มีนัยสำคัญต่อกัน ผลการศึกษานี้แตกต่างจาก อภิญา วนเศรษฐ (2565) ที่ชี้ว่าหนี้ครัวเรือนและหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในเชิงบวก จากความต่างของช่วงเวลการศึกษาและมาตรการช่วยเหลือทางการเงินที่ทำให้หนี้ครัวเรือนยังไม่สะท้อนออกมาเป็นหนี้เสียในทันที

ราคาน้ำมันดีเซล มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสัมพันธ์เชิงลบกับหนี้ครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li et al. (2022) เมื่อราคาน้ำมันสูงขึ้นหนี้ครัวเรือนกลับลดลง แตกต่างจากผลการศึกษาของ Razmi et al. (2022) และ Mehra & Petersen (2005) ที่ระบุว่าราคาน้ำมันที่สูงขึ้นจะผลักดันให้ครัวเรือนก่อหนี้เพิ่มขึ้นเพื่อรักษาระดับการบริโภค ความแตกต่างนี้อธิบายได้จากบริบทของประเทศไทยที่มีมาตรการภาครัฐ เช่น การตรึงราคาน้ำมัน รวมถึงพฤติกรรมปรับตัวของครัวเรือน เช่น ลดการเดินทางหรือหันไปใช้พลังงานทางเลือก ส่งผลให้ความจำเป็นในการก่อหนี้ เพื่อตอบสนองต่อภาระค่าใช้จ่ายลดลง สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันและหนี้ครัวเรือนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันเท่านั้น แต่มีปัจจัยอื่นที่มากกระทบอย่างนโยบายภาครัฐและพฤติกรรมปรับตัวของครัวเรือน

รายได้ภาษีสรรพสามิต มีผลต่อหนี้ครัวเรือนไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบกับหนี้ครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของ วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์ (2566) เมื่อเศรษฐกิจเติบโตประชาชนมีรายได้และกำลังซื้อเพิ่มขึ้น ครัวเรือนที่มีวินัยทางการเงินสามารถชำระหนี้เดิมได้ดีขึ้นและลดความจำเป็นในการก่อหนี้ใหม่ ระดับหนี้ครัวเรือนโดยรวมจึงลดลง ความสัมพันธ์เชิงลบนี้ไม่ได้หมายความว่าภาษีสรรพสามิตเป็นปัจจัยโดยตรงที่ทำให้หนี้ครัวเรือนลดลง แต่เป็นตัวสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้นโดยที่ภาครัฐสามารถเก็บภาษีสรรพสามิตได้มากขึ้นและเอื้อต่อการบริหารจัดการหนี้ของครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

1. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)** มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหนี้ครัวเรือนไทย ภาครัฐควรศึกษาโครงสร้างของ GDP ว่าส่วนใดเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการขยายตัวของหนี้ครัวเรือน สร้างระบบติดตามคุณภาพหนี้ให้ครอบคลุมหนี้ในระบบเพื่อให้สามารถประเมินความเปราะบางของภาคครัวเรือนได้ สนับสนุนสินเชื่อเพื่อการลงทุน เช่น สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพหรือพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เพื่อให้การก่อหนี้นำไปสู่การเพิ่มรายได้ในอนาคต ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อขยายแหล่งเศรษฐกิจใหม่ และกระจายโอกาสทางธุรกิจ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อกระจายรายได้ไปสู่ระดับภูมิภาคมากขึ้น

2. **อัตราการว่างงาน** มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหนี้ครัวเรือนไทย เมื่ออัตราการว่างงานสูง หนี้ครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กระทรวงแรงงานควรจัดตั้งระบบติดตามแรงงานที่เสี่ยงตกงานร่วมกับภาคเอกชน โดยแรงงานที่อยู่ในระบบข้อมูลจะถูกประเมินทักษะ และสาขาอาชีพที่สามารถทำได้ เมื่อธุรกิจต้องการจ้างงานแต่ไม่สามารถหาลูกจ้างได้ ระบบจะจับคู่แรงงานกับตำแหน่งงานอย่างแม่นยำ ผ่านสัญญาจ้างงานโดยตรงระหว่างเอกชนและแรงงาน โดยมีภาครัฐรับรองและตรวจสอบสัญญาจ้างที่เป็นธรรม ส่งเสริมให้ธุรกิจเข้าถึงแรงงานคุณภาพได้และช่วยลดระยะเวลาว่างงานของแรงงาน

3. **อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย** มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหนี้ครัวเรือนไทย การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างควรนำไปสู่การออมมากกว่าการก่อหนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ควรดำเนินมาตรการเชิงรับ ส่งเสริมวินัยทางการเงิน ควบคู่ไปกับมาตรการเชิงรุก โดยออกข้อกำหนดให้สถาบันการเงินที่ให้บริการบัญชีเงินเดือนเสนอระบบการออมอัตโนมัติเมื่อรายได้เพิ่มแก่ประชาชน โดยกำหนดให้หักเงินส่วนที่เพิ่มขึ้นในสัดส่วน 5-10% เข้าบัญชีฉุกเฉินเพื่อสร้างเกราะป้องกันทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

4. **ราคาน้ำมันดีเซล** มีความสัมพันธ์เชิงลบกับหนี้ครัวเรือนไทย กระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) และกระทรวงคมนาคม ควรมีมาตรการช่วยลดภาระครัวเรือน เช่น กองทุนน้ำมันอุดหนุนราคาพลังงานแบบกำหนดเป้าหมายโดยให้สิทธิชนกลุ่มเปราะบาง ควบคู่กับการส่งเสริมพลังงานสะอาดและระบบขนส่งทางเลือก เช่น รถยนต์ไฟฟ้า และขนส่งสาธารณะประสิทธิภาพสูง

5. **รายได้ภาษีสรรพสามิต** มีความสัมพันธ์เชิงลบกับหนี้ครัวเรือนไทย รายได้จากภาษีสรรพสามิตที่สูงขึ้นสะท้อนเศรษฐกิจดีขึ้นและหนี้ครัวเรือนลดลง กรมสรรพสามิตและกระทรวงการคลังควรใช้โอกาสนี้เป็นดัชนีชี้้นำ เช่น หากรายได้ภาษีรถยนต์ใหม่เพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนสินเชื่อต่อมูลค่าในการซื้อรถสูงขึ้นตาม ธนาคารแห่งประเทศไทยควรมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการบริโภคที่ตึงเครียดเกินไป เช่น การเพิ่มสัดส่วนเงินดาวน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและฐานข้อมูลที่มีการจัดทำอย่างต่อเนื่องเพื่อลดความผิดพลาดจากการรวมข้อมูลหลายชุดเข้าด้วยกัน

2. ตัวแปรบางตัวมีทฤษฎีรองรับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องค่อนข้างจำกัด ควรเลือกตัวแปรที่มีพื้นฐานทฤษฎีชัดเจน และมีงานวิจัยรองรับ

3. พิจารณาแยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นสองช่วง ได้แก่ ก่อนและหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 เนื่องจากความแตกต่างของข้อมูลระหว่างสองช่วงเวลาดังกล่าวทำให้ผลการวิเคราะห์มีความผันผวน

4. ขยายช่วงเวลาของข้อมูลทั้งก่อนปี 2552 และหลังปี 2566 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากเหตุการณ์เศรษฐกิจมหภาค เช่น วิกฤติเศรษฐกิจโลก ความผันผวนของราคาน้ำมัน และมาตรการภาษีที่กีดกันทางการค้าจากประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ฉิมพาลี. (2554, สิงหาคม). *การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ*. <https://krupumbiokamonrat.wordpress.com/wp-content/uploads/2011/08/e0b881e0b8b2e0b8a3e0b8a7e0b8b4e0b980e0b884e0b8a3e0b8b2e0b8b0e0b8abe0b98ce0b896e0b894e0b896e0b8ade0b8a2e0b89ee0b8abe0b8b8e0b884e0b8b9.pdf>
- กรณษา สายทอง, ศิวรัตน์ กุศล, กฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล และ นิศาชล ลีรัตนากร. (2563). *ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อหนี้ครัวเรือนไทย*. ใน ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง (บ.ก.), *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้าสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประจำปี 2563* (น. 116). คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- กรมสรรพสามิต. (2568, 2 กันยายน). *สถิติรายได้ภาษีสรรพสามิต*. กรมสรรพสามิต. <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/ntcz/~edispuatucm573426.pdf>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 10). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานนโยบายการเงิน ไตรมาสที่ 4 ปี 2566*. https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/our-roles/monetary-policy/mpc-publication/monetary-policy-report/MPR_2566_Q4.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567, 5 ธันวาคม). *EC_MB_039 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน 1/*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=775&language=th
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *รายงานนโยบายการเงิน ไตรมาสที่ 3 ปี 2567*. https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/our-roles/monetary-policy/mpc-publication/monetary-policy-report/MPR_2567_Q3.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568, 31 มีนาคม). *EC_RL_017 ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยจำแนกตามการศึกษา*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=666&language=TH
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). *สรุปภาพรวมธนาคารพาณิชย์ ไตรมาส 2 ปี 2568*. <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/news-and-media/news/2025/news-20250819-2.pdf>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568, 8 สิงหาคม). *FM_RT_001_S2 อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน (ม.ค. 2548-มิ.ย.2568)*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=223&language=TH

- นาถระพี ฟองประไพ. (2557). *ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อหนี้ครัวเรือนในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์.
- บุษิตา พรหมมานูวัตี เลิศพูนวิไลกุล. (2556). *ผลกระทบของนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท ที่มีต่อธุรกิจโรงแรม ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.
- ภัทราวดี พรไทย, ธนารักษ์ เหล่าสุทธิ, และ มานะ ลักษณะิอรุณทัย. (2567). *หนี้ครัวเรือนกับตัวแปรทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในแต่ละช่วงของวัฏจักรธุรกิจ*. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 6(2), 1-10.
- ภารวี มณีจักร, โสภณิศร์ ธีระชัย, อาทินุช ราชกิจ และ วรพล ยมะกา. (2564). *การวิเคราะห์ความแตกต่างของหนี้ครัวเรือนในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย*. *วารสารเพื่อความยั่งยืน*, 21(13), 1-24. <https://doi.org/10.3390/su132112253>
- มรกต วงศ์อรินทร์. (2563). *ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าสมุทรปราการ* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์. (2566). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อหนี้สินของครัวเรือนในประเทศไทย*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การ เรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 13(1), 199-211.
- สำนักงานนโยบายและกลยุทธการค้า. (2568, 4 กันยายน). *ดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไป และอัตราการเปลี่ยนแปลง : ประเทศไทย*. สำนักงานนโยบายและกลยุทธการค้า. <https://index.tpsso.go.th/cpi/index-price-change-rate/5>
- สำนักงานแผนนโยบายและแผนพลังงาน. (2568). *ราคาน้ำมันดีเซล. กระทรวงพลังงาน สำนักงานแผนนโยบายและแผน พลังงาน*. <https://www.eppo.go.th/index.php/en/en-energystatistics/petroleumprice-statistic>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2568, 20 มิถุนายน). *NPL รวมและสุทธิของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (MSI_D501)*. สำนักงาน เศรษฐกิจการคลัง. https://catalog.fpo.go.th/th/dataset/cd6_c7ed9-62de-4ec7-a964-f42657f54050/resource/4e755e4c-d6a1-4204-a185_9ab2acaf06b8
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564, 19 กรกฎาคม). *ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้าง (Average wages and salaries)*. กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม. https://dev-portal.gdcatalog.go.th/dataset/gdpublish-os_02_00024
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *สำรวจภาวะการทำงานของประชากร*. https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u#gsc.tab=0
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). *ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายไตรมาส*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. <https://www.nesdc.go.th/info/quarterly-gross-domestic-product-qgdp/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). *เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2568 และแนวโน้มปี 2568*. https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/05/ewt_dl_link.php_-1.pdf
- สุดารัตน์ มะปะโม. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์.
- อภิญา วนเศรษฐ. (2565). *ผลกระทบของหนี้ครัวเรือนต่อเสถียรภาพและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การ เรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 12(1), 151-162.
- อรุณรัตน์ อ้อยงาม และ นงนภัส แก้วพลอย. (2563). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อภาคครัวเรือน*. ใน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ ศุขสาทร (บ.ก.), *Digital Economy 2020. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัย บัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 ปีการศึกษา 2563* (น. 1674-1684). คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- Abd Samad, K., Daud, S. N. M., & Dali, N. R. S. M. (2020). Determinants of household debt in emerging economies: A macro panel analysis. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1831765. <https://doi.org/10.1080/23311975.2020.1831765>
- Akerlof, G. A., & Yellen, J. L. (1986). *Efficiency Wage Models of the Labor Market*. Cambridge University Press.
- Aziz, A.R., Israr, S., Amin, S., Ashraf, B., & Tahir, H. (2024). The Role of Various Factors in Accumulation of Household Debt on OECD Countries. *Bulletin of Business and Economics (BBE)*, 13(3), 403-412. <https://doi.org/10.61506/01.00513>
- Dumitrescu, B. A., Enciu, A., Hândoreanu, C. A., Obreja, C., Blaga, F. (2022). Macroeconomic Determinants of Household Debt in OECD Countries. *Sustainability*, 14(7), 3977. <https://doi.org/10.3390/su14073977>
- Friedman, M. (1957). *A Theory of the Consumption Function*. <https://www.nber.org/system/files/chapters/c4405/c4405.pdf>
- Friedman & Schwartz, A. J. (1963). *A monetary history of the United States, 1867–1960*. Princeton University Press.
- Jumpanoi, P., & Wanasilp, W. (2022). The Determinants of Thai Household Debt: A Macro-level Study. *Journal of Demography*, 38(2), 71-83. <https://doi.org/10.58837/CHULA.JDM.38.2.8>
- Li, X., Zhang, Z., Xue, W., Wang, H. (2022). The Effects of Household Debt and Oil Price Shocks on Economic Growth in the Shadow of the Pandemic. *Sustainability*, 14(22), 15140. <https://doi.org/10.3390/su142215140>
- Lombardi, M., Mohanty, M., & Shim I. (2017). *The real effects of household debt in the short and long run*. BIS. <https://www.bis.org/publ/work607.pdf>
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Mehra, Y. P., & Petersen, J. (2005). Oil Prices and Consumer Spending. *FRB Richmond Economic Quarterly*, 91(3), 53–72.
- Minsky, H. P. (1982). The financial-instability hypothesis: Capitalist processes and the behavior of the economy. In C. P. Kindleberger & J.-P. Laffargue (Eds.), *Financial crises: Theory, history, and policy* (pp. 13–39). Cambridge University Press.
- Nomatye, A., & Phiri, A. (2018). Investigating the Macroeconomic Determinants of Household Debt in South Africa. *International Journal of Economics and Financial Issues* 2018, 8(2), 62-69.
- Osmanovic, N. & Alvi, S. (2024). The Impact of Macroeconomic and Environmental Factors on Household Debts in G7 Countries. *Journal of Contemporary Economics*, 8(1), 33-45. <https://doi.org/10.1080/23311975.2020.1831765>
- Razmi, S.F., Torki, L., Razmi, S.M.J., & Mohaghegh Dowlatabadi, E. (2022). The Indirect Effects of Oil Price on Consumption Through Assets. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 12(1), 236-242. <https://doi.org/10.32479/ijeep.12528>
- Romer, P. M. (1994). The origins of endogenous growth. *The Journal of Economic Perspectives*, 8(1), 3–22.

Samuelson, P.A. & Solow, R.M. (1969). Analytical Aspects of Anti-Inflation Policy.

American Economic Review, 50(2), 177-194.

Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. <https://www.marxists.org/reference/archive/smith-adam/works/wealth-of-nations/>

Takami, N. (2015). The baffling new inflation: How cost-push inflation theories influenced policy debate in The late-1950s United States. *History of Political Economy*, 47(4), 605–629
<https://doi.org/10.1215/00182702-3321336>

UCLA: Statistical Methods and Data Analytics. (n.d.). *Introduction to Regression with SPSS Lesson 2: SPSS Regression Diagnostics*. <https://stats.oarc.ucla.edu/spss/seminars/introduction-to-regression-with-spss/introreg-lesson2/>

Wicksell, K. (1936). *Interest and Prices*. Macmillan.

<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.276649/page/n3/mode/2up>